

بسم الله الرحمن الرحيم

رفع تعارض دو نص در کتاب نظام حکم

(ترجمه)

پرسش

السلام علیکم ورحمت الله وبرکاته!

در نظام حکم دو گونه عبارت وجود دارد، آیا این دو عبارت با هم متعارض نیستند؟

پاسخ

وعلیکم السلام ورحمت الله وبرکاته!

نصی را که شما از کتاب (الخلافة) یادآوری کردید، هم‌چنان در نسخه عربی "نظام حکم" صفحه (60) موجود می‌باشد و این نص بیانگر حکم شرعی می‌باشد که هرگاه خلافت اسلامی در یکی از سرزمین‌هایی که شروط چهارگانه را داشته باشد، قایم گردد و آن سرزمین با خلیفه بیعت نمود، پس خلافت در آن سرزمین منعقد و حاکم خواهد بود، حتی اگر آن کشور ممثل اهل (حل و عقد) در بیشتر سرزمین‌های اسلامی نباشد. پس اگر در کشور شما با خلافت اسلامی بیعت صورت گیرد، نظام خلافت در آنجا برپا خواهد شد، حتی اگر بیشتر مردم شما از پیکره امت و یا اهل عقد نبوده باشند، چون اقامه خلافت اسلامی فرض کفایی می‌باشد و کسی که به این فریضه به صورت درست آن اقدام می‌کند، در حقیقت به واجبی عمل نموده است، بناءً دیگران ملزم به تبعیت آن خواهند بود.

اما نص دیگر در نسخه عربی "نظام حکم" صفحه (85) چنین صراحت دارد: «پس برای کسانی که جهت دستیابی به قدرت اقدام نموده اند، جایز است تا شخصی شایسته‌ای را که دارای ویژگی‌های انعقاد خلافت باشد، از میان مسلمانان بخاطر به دوش کشیدن اداره امور و رهبریت، نامزد دهند و همه و یاهم بیشتر از اهل (حل و عقد) در آن سرزمین گردهم آمده و خواهان بیعت با آن شخص گردند تا به حیث خلیفه گزیده شود، بعداً اهل (حل و عقد) با رضایت و اختیار، مطابق کتاب الله و سنت رسولش با آن شخص بیعت می‌نمایند که با این بیعت آنان خلافت منعقد می‌گردد.»

پاسخ این مسئله به چگونگی انعقاد بیعت در آن سرزمین تعلق دارد. لذا موضوع نخست از دومی متفاوت است.

اول) پاسخ به پرسشی که چنین مطرح شده است: آیا بخاطر تأسیس خلافت اسلامی باید اکثر اهل (حل و عقد) از میان امت اسلامی بیعت نمایند؟ یعنی اگر در کشور شما خلافت تأسیس گردید، باید بیشتر کشورهای عربی و اسلامی بیعت نمایند تا خلافت منعقد گردد؟ و به گونه مثال اگر مصر بیعت نکرد، آیا خلافت منعقد نشده است؟

پاسخ: نخیر! این گونه نیست، بلکه تأسیس خلافت اسلامی در هر کشوری که شروط آن را دارا باشد و بیعت اهل آن کشور با شخص واجد شرایط، باعث انعقاد خلافت صحیح می‌شود و بالای بقیه مسلمانان بیعت اطاعت و داخل شدن در این دولت واجب می‌گردد.

دوم: در پاسخ به این پرسش: چگونه در کشور شما خلافت تأسیس می‌گردد؛ در حالی که پاسخ نخست صراحت دارد که خلافت در کشور شما منعقد می‌گردد؛ حتی اگر متباقی مسلمانان بیعت نکرده باشند؟

پاسخ: اگر مسلمانان و یا اهل قوت مسلمان به قدرت فایق آمدند و بخاطر اجرای احکام اسلامی حاکم را که نظام کفر را بالایشان تنفیذ می‌کرد، به زیر کشیدند و شخص مسلمان را که شروط خلافت را داشته باشد، کاندیدا نمودند و از همه اهل (حل و عقد) و یا بیشتر آنان مطابق قرآن و سنت خواهان بیعت با آن شخص شدند، خلافت منعقد می‌گردد. پس این دو موضوع متمم یکدیگرند، نه متعارض هم.

برادران عطاء بن خلیل ابوالرشته

2004/02/25م